

Sygn. akt I ACa 673/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Jastrzębska (spr.)
Sędziowie :	SA Joanna Kurpierz SA Anna Bohdziewicz
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2012 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa D. O.

przeciwko Skarbowi Państwa-Dyrektorowi Zakładu Karnego w Ł., Dyrektorowi Zakładu Karnego w J., Dyrektorowi Aresztu Śledczego w K. i Dyrektorowi Zakładu Karnego w Z.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 5 czerwca 2012 r., sygn. akt II C 305/10

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. w ten sposób, że powództwo oddala;
- 2) oddala apelację pozwanego w pozostałej części oraz apelację powoda w całości;
- 3) nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego;
- 4) przyznaje na rzecz adwokata B. M. od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Katowicach wynagrodzenie w kwocie 147,60 (sto czterdzieści siedem i 60/100) złotych, w tym podatek od towarów i usług w wysokości 27,60 (dwadzieścia siedem i 60/100) złotych, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 673/12

UZASADNIENIE

Powód D. O. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Zakładu Karnego w Ł., Dyrektora Zakładu Karnego w J., Dyrektora Aresztu Śledczego w K. oraz Dyrektora Zakładu Karnego w Z. kwoty 138.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.

W uzasadnieniu wskazał, iż kwoty tej domaga się w związku z pobytami w Zakładzie Karnym w Ł., w J., Areszcie Śledczym w K., Zakładzie Karnym w Z. w okresie od 5.10.2006r. do 18.02.2011r. Podczas pobytu w tych jednostkach penitencjarnych przebywał w przeludnionych celach, w których nie zachowana była norma powierzchni przypadająca na 1 osadzonego. Wobec przeludnienia na sale mieszkalne przerobione były świetlice, podczas wydawania posiłków panowały skandaliczne warunki sanitarne. W ocenie powoda podczas odbywania kary został poddany nieludzkiemu oraz poniżającemu traktowaniu, nadto kwoty zadośćuczynienia wskazanej w pozwie powód domaga się również w związku i nieprawidłowościami w jego leczeniu, brodawczaka krtani, co skutkuje znacznym pogorszeniem stanu jego zdrowia.

Pozwany Skarb Państw a - który po określeniu statio fisci reprezentowany był przez Dyrektora Zakładu Karnego w Ł., Dyrektora Zakładu Karnego w J., Dyrektora Aresztu Śledczego w K. oraz Dyrektora Zakładu Karnego w Z. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu.

Zarzucił przedawnienie roszczenia za okres do dnia 27.05.2007r., odnośnie pozostałego okresu wskazał, iż warunki odbywania kary przez powoda były właściwe i nie naruszono dóbr osobistych powoda w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia, a leczenie powoda prowadzone było właściwie.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012r Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanego Skarbu Państwa Dyrektora Zakładu Karnego w J. na rzecz powoda 5.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5.06.2012r., w pozostałej części powództwo oddalił, nie obciążył powoda kosztami procesu, przyznał pełnomocnikowi powoda z urzędu koszty pomocy prawnej udzielonej powodowi.

W uzasadnieniu ustalił, iż powód przebywał w Zakładzie Karnym w Ł. w okresie od 5.10.2006r. do 20.07.2007r., cele były przeludnione. W związku z tym Dyrektor Zakładu 01.09.2006r wydał decyzję o umieszczeniu osadzonych, w warunkach których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3m² na okres od 01.09.2006 do 01.03.2007r. oraz kolejną Decyzję Nr (...) na okres od 13.03.2007 do 01.09.2007r. (dowód Decyzja k-79 i k -81) Dyrektor Zakładu Karnego poinformował o zaistniałej sytuacji sąd penitencjarny (dowód pismo k78 i k-80). Zakład Karny w Ł. jest zakładem typu półotwartego, pomieszczenia sanitarne umieszczone są poza celami. Każdy z osadzonych miał swoje łóżko i własny sprzęt kwaterunkowy. Stan czystości cel, wydawanie posiłków nie budziły zastrzeżeń (dowód zeznania powoda k 356-357). Cele mieszkalne były prawidłowo ogrzewane i wentylowane. W Zakładzie Karnym w J. powód przebywał w okresie od 20.07.2007r. do 20.05.2008r. W tym czasie jak wynika z pism kierowanych przez Dyrektora Zakładu Karnego do Sądu Penitencjarnego przeludnienie wynosiło od 120% do 137% (dowód pisma Dyrektora k 82-95). Cele w których przebywał powód były przeludnione. Warunki sanitarne jakie w nich panowały były złe. Zakład Karny w J. to jednostka mieszcząca się w bardzo starych zabudowaniach. Powód przebywał w ZK J. m.in. z B. Z. (1), razem przebywali w celi Nr (...) w pawilonie (...). Cella ta ma powierzchnie 12m² a przebywało w niej przez cały czas 6 mężczyzn. Kącik sanitarny był poza celą zorganizowany w formie niezamykanych kabin. W celach nie było umywalk. W całym pawilonie było 16 umywalk, kabin WC 3 lub 4 oraz 3 pisuary. Dochodziło do kłótni, awantur, zapychania instalacji w związku z czym w pawilonie panował smród. Żeby skorzystać z toalety trzeba było stać w kolejce.

Nie były organizowane dla osadzonych żadne zajęcia poza jednym koncertem. Jedynym zajęciem były spacery po terenie zakładu karnego. Dochodziło z uwagi na przeludnienie do bójek w celi.

W celach był grzyb. Łóżka były starego typu na sprężynach i aby można było w ogóle na nich spać trzeba było położyć deski których zakład karny nie zapewniał. Do kąpieli trzeba było rozbierać się w zbiorowym pomieszczeniu, dopiero sama kąpiel odbywała się w oddzielnych boksach pod prysznicem. W celach było zimno z uwagi na nieszczelność okien trzeba było uszczelniać je gazetami(dowód zeznania powoda k 356-357 zeznania świadka B. Z. (1) k 199-200). W Areszcie Śledczym w K. powód przebywał w okresie od 21.02.2009 - 19.06.2009. Okresowo powód mógł przebywać

w celach przeludnionych. Stan zaludnienia poszczególnych cel w których przebywał powód obrazuje informacja kierownika działu ochrony Aresztu Śledczego w K. z dnia 21.10.2010r. (dowód informacja k 114). Z informacji tej wynika, że powód przebywał w Areszcie Śledczym K. 47 dni w przeludnionych celach. Przeludnienie jednak było nieznaczne, z reguły w celi przebywała jedna osoba więcej niż powinna zgodnie z normą, przy czym generalnie powód osadzony był w celi dla 5 osadzonych.

Powód przebywał również 35 dni w celach gdzie występowało niedoludnienie, a w pozostałym okresie w warunkach, w których była zachowana norma 3m² na osadzonego. Sam powód warunki jakie panowały w Areszcie Śledczym w K. ocenił jako dobre (dowód zeznania powoda w trakcie przesłuchania informacyjnego. W Zakładzie Karnym w Z. powód przebywał od 26.03.2010r. Zakład ten jest zakładem typu półotwartego w którym w latach 2003-2007r. wykonany był remont kapitalny. Powód ocenił, że gdyby oceniać warunki bytowe i ogólne podejście do skazanych to najlepiej było w Zakładzie Karnym w Z. (dowód zeznania powoda k 356). Wszystkie cele mają nowe okna i drzwi. W pawilonach znajdują socjalne wyposażone w sprzęt służący do przyrządzania posiłków. Cele ogrzewane są CO z sieci miejskiej. Toalety znajdują się poza celami (dowód zeznania powoda k 356). Informacja o warunkach panujących w Zakładzie Karnym w Z. (kap. k. M. k 131).

W okresie kiedy powód przebywał w Zakładzie Karnym w Z. przeludnienie nie wpływało lub było minimalne rzędu 101,03 % (dowód informacja działu ewidencji ZK Z. k 1 15). Powód od dzieciństwa był leczony z powodu brodawczaka krtani do2002r. Przebył łącznie 8 zabiegów usunięcia brodawczaków. W trakcie pobytu w zakładach karnych w 2010r. wykonano u powoda zabieg usunięcia brodawczaków na Oddziale Laryngologii Aresztu Śledczego w B.. W okresie od 5.01.2011r. do 24.01.2011r. powód znowu przebywał w/w Oddziale, gdzie w wypisie odnotowano: obserwacja w kierunku guza prawej ślinianki przyusznej negatywna, guzek gardła środkowego. Stan po wielokrotnych zabiegach usuwania brodawczaków. Stan po tracheotomii w 2006r. W ocenie biegłego J. K. (1) obecny stan zdrowia powoda w żaden sposób nie pozostaje w związku przyczynowym z nieprawidłowym leczeniu powoda, poza tym biegły nie stwierdził, aby w leczeniu tym w okresie w okresie pobytu w zakładach karnych występowały jakiegokolwiek nieprawidłowości. Dodatkowo biegły stwierdził, iż warunki w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności nie miały bezpośredniego wpływu na rozrost brodawczaków.

Sąd pierwszej instancji dokonując ustaleń faktycznych w sprawie dał wiarę zeznaniom powoda co do warunków w jakich odbywał karę i dolegliwości z tym związanych. Dotyczy to zwłaszcza zeznań odnośnie jego pobytu w Zakładzie Karnym w J., gdyż gdy idzie o inne jednostki penitencjarne zeznania te były ogólne i nie wnoszą niczego do sprawy. Sąd ten dał również wiarę zeznaniom świadka B. B. (1) odnośnie występującego w ZK J. przeludnienie, odnośnie złych warunków sanitarnych. Przy czym ocena warunków panujących w ZK J. przez tego świadka mogła być inna niż w przypadku powoda albowiem świadek ten w przeciwieństwie do powoda był zatrudniony poza Zakładem Karnym, a więc praktycznie w celi musiał spędzać noce. Sąd dał wiarę zeznaniom świadka B. Z. które potwierdzają i uzupełniają zeznania powoda. Sąd odmówił wiary zeznaniom świadka M. R. odnośnie przeludnieniu w ZK Z., gdyż zeznania te stoją w sprzeczności z dokumentami tejże jednostki których jasno wynika iż przeludnienie w okresie pobytu tam powoda, albo nie było w ogóle albo było minimalne. Sąd pominął dowód z zeznań świadków co do których pełnomocnik powoda nie wskazał adresu. Materiał dowodowy w sprawie tworzą również złożone przez pozwanego informacje z poszczególnych działów w jednostkach penitencjarnych. Prawdziwość tych dokumentów nie została podważona przez powoda.

W ocenie sądu pierwszej instancji żądanie powoda jest częściowo zasadne. Należy je oceniać zgodnie z art. 24 kc i 448 kc. Podzielił sąd pierwszej instancji podnoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia za okres do 27.05.2007r. Roszczenie za ten okres przedawniło się w oparciu o art. 442¹ §1 kc, gdyż minęło 3 lata od chwili gdy powód dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Niezasadne jest także zdaniem sądu pierwszej instancji żądanie powoda w części dotyczącej nieprawidłowego leczenia, z opinii biegłego wynika, że leczenie to było prowadzone prawidłowo, a warunki panujące w zakładach karnych nie miały wpływu na stan zdrowia powoda. Nie zasługuje także na uwzględnienie żądanie przez powoda zapłaty zadośćuczynienia za warunki pobytu w zakładach w Ł. i Z. oraz A.Śl. w K.. Powód nie wykazał aby w tych zakładach doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Wykazał

natomiast powód, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w czasie pobytu w Zakładzie karnym w J., powód przebywał tam bowiem w celach przeludnionych i już sam ten fakt jest działaniem niehumanitarnym, ponadto w złych warunkach gdyż cele były niedogrzone, był w nich grzyb, smród z zatkaanej kanalizacji, za mało było umywalk, pisuarów i WC. Fakt, że był to zakład typu półotwartego niczego nie zmienia, gdyż powód przebywał tam zimą i jesienią. Zatem należy mu się zadośćuczynienie w kwocie 5000 zł.

O kosztach sąd orzekł na mocy art. 102kpc.

Od wyroku tego wniosły apelacje obie strony.

Powód zaskarżył wyrok w punktach 1 i 2 wyroku tj. w części oddalającej powództwo powyżej kwoty 5.000zł. Wnosił o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego w Ł., Dyrektora Zakładu Karnego w J., Dyrektora Aresztu Śledczego w K., Dyrektora Zakładu Karnego w Z. kwoty 138 000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty,

2) obciążenie pozwanego Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego w Ł., Dyrektora Zakładu Karnego w J., Dyrektora Aresztu Śledczego w K., Dyrektora Zakładu Karnego w Z., kosztami zastępstwa adwokackiego za II instancję w bądź przyznania tych kosztów od Skarbu Państwa,

ewentualnie o:

4) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach,

5) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie

a) art. 4421¹ § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że roszczenie powoda związane z pobytem w przeludnionych celach, powstałe przed 27 maja 2007 r., uległo przedawnieniu,

b) art. 448 k.c. poprzez przyznanie powodowi zbyt niskiej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznana krzywdę,

c) art. 455 k.c. poprzez zasądzenie ustawowych odsetek od sumy zadośćuczynienia od dnia wydania wyroku, a nie od dnia wniesienia pozwu;

naruszenie przepisów postępowania tj.:

a) art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego, błędną ocen wiarygodności i mocy dowodów, czyli nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego,

b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie uzasadnienie przyczyn zasądzenia przyznanej sumy zadośćuczynienia pieniężnego wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku, a nie od dnia wniesienia pozwu,

3) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że:

c) powód nie wykazał w żaden sposób, że w trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w Z., Zakładzie Karnym w Ł. i Areszcie Śledczym w K. doszło do naruszenia jego dóbr osobistych,

d) powód nie miał zastrzeżeń co do warunków socjalno - bytowych panujących w Zakładzie Karnym w Z..

Pozwany zaskarżył wyrok w części obejmującej punkty 1 oraz 4 i zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego - art. 248 § 1 w zw. z art. 110 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego przez jego niezastosowanie poprzez przyjęcie, że nie wyłącza on bezprawności działań pozwanego,

II. naruszenie prawa materialnego - art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w dniu 4 listopada 1950 roku w Rzymie (Dz. U. z 1993 r. nr 61, poz. 28 przez niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, że powód był w jednostkach penitencjarnych traktowany w sposób naruszający jego godność,

III. naruszenie prawa materialnego - art. 448, 415 w zw. z art. 24 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, że w oparciu o ustalony w sprawie stan faktyczny możliwe jest stwierdzenie zaistnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności z tytułu zadośćuczynienia,

IV. naruszenie prawa materialnego - art. 5 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, że żądanie zadośćuczynienia przez osobę pozbawioną wolności w związku z naruszeniem dół osobistych nie stanowi nadużycia prawa podmiotowego,

V. naruszenie prawa procesowego - art. 233 §1 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik sprawy przez niewłaściwe zastosowanie poprzez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, wskutek dowolnej oceny materiału dowodowego, przez przyjęcie niepoprawnych logicznie i niezgodnych z doświadczeniem życiowym wniosków w oparciu o środek dowodowy w postaci wyjaśnień powoda, zeznań świadka B. Z. (1) oraz pisma kierownika Działu Kwatermistrzowskiego ZK w J. prowadzących do konkluzji iż, powód w ZK w J. obywał karę pozbawienia wolności w warunkach nieludzkich, poniżających, naruszających godność osobistą, stanowiących tortury wobec powoda. I to dodatkowo w sytuacji, gdy powód podczas odbywania kary pozbawienia wolności w jednostce penitencjarnej typu półotwartego (ZK w J.) nie złożył żadnej skargi dotyczącej warunków socjalno-bytowych związanych z odbywaniem kary pozbawienia wolności.

- Nieuzasadnione, bezpodstawne pominięcie zeznań B. B. (2) również odbywającego karę pozbawiania wolności w ZK w J. w zakresie dotyczącym warunków socjalno bytowych, sposobu spożywania posiłków etc.

- Nieuzasadnione ustalenie, że powód w ZK w J. przebywał w celi 21 osobowej w sytuacji gdy z zeznań B. Z. (1) wynika, że powód przez cały czas pobytu w z w J. przebywał w celi mieszkalnej z tym świadkiem.

VI. naruszenie prawa procesowego art. 102 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie, że powód jako strona w przeważającej części przegrywająca proce nie jest zobowiązany do zwrotu kosztów postępowania ani kosztów zastępstwa procesowego należnych Skarbowi Państwa Prokuratorii Generalnej.

Wskazując na te zarzuty, wnosił o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części tj. w zakresie pkt 1 i 4 i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego za I instancję oraz kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa według norm przepisanych,

ewentualnie:

II. uchylene zaskarżonego wyroku w pkt 1 i 4 i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach procesu.

w każdym zaś wypadku:

III. zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda zasadna nie jest, natomiast apelacja pozwanego (poza żądaniem zwrotu kosztów procesu) **na uwzględnienie zasługiwała.**

Brak było bowiem w tym stanie rzeczy, wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji podstaw do przyjęcia, iż w czasie pobytu powoda w pozwanych jednostkach penitencjarnych doszło do naruszenia bezprawnym działaniem pozwanego dóbr osobistych powoda w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia.

Niezasadna jest apelacja powoda w części dotyczącej podzielenia przez sąd pierwszej instancji podnoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia za okres do dnia 27 maja 2007r. Rację ma, wbrew zarzutom skarżącego sąd pierwszej instancji, iż roszczenie powoda w tej części uległo przedawnieniu. Zgodnie bowiem z art. 442¹ kc roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Trafnie w tym stanie rzeczy przyjął sąd pierwszej instancji, iż powód musiał wiedzieć i o szkodzie i o osobie zobowiązanej do jej naprawienia w chwili gdy tej szkody doznawał. Powód swe żądania opierał na twierdzeniu, iż doświadczał dyskomfortu, niehumanitarnego i wręcz nieludzkiego traktowania. Musiał zatem mieć świadomość tych negatywnych odczuć w chwili gdy ich doznawał, a nie jak zarzuca w apelacji dopiero w chwili gdy wniósł pozew. Musiał też mieć świadomość kogo obciąża odpowiedzialnością za swe negatywne odczucia. Nadto nic nie zmieniło się w sytuacji powoda, pozew w niniejszej sprawie wniósł nadal przebywając w zakładzie karnym. Brak jest też podstaw do zastosowania art. 5 kc i nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia. Zatem apelacja powoda w tej części jako pozbawiona podstaw podlegała oddaleniu na mocy art. 385 kpc.

Niezasadna jest także apelacja powoda w części w jakiej sąd pierwszej instancji ustalił, iż powód był w czasie pobytu w pozwanych jednostkach penitencjarnych właściwie leczony i pobyt w tych zakładach w żaden sposób nie wpłynął negatywnie na stan zdrowia powoda. Ustalenia te poczynił sąd pierwszej instancji prawidłowo na podstawie opinii biegłego J. K., która jest jasna, logiczna, spójna i w wystarczający sposób wyjaśnia zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych. Odmienne twierdzenia powoda są niczym nie poparte, dlatego też apelacja powoda i w tej części na uwzględnienie nie zasługiwała.

Prawidłowo też ocenił sąd pierwszej instancji warunki pobytu powoda w Zakładach Karnych w Ł. i Z. oraz A.Śl. w K.. Brak jest podstaw aby w tej części podzielić zarzuty powoda, iż sąd pierwszej instancji dokonując oceny panujących tam warunków naruszył art. 233 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego, błędną ocenę wiarygodności i mocy dowodów, czyli nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd wskazał w uzasadnieniu jakie fakty na podstawie jakich dowodów ustalił, zatem ogólnikowe zarzuty powoda nie mogą tych ustaleń podważyć tym bardziej, iż powód istotnie w swych zeznaniach wyjaśnił, że do Ł. i A.Śl. w K. większych zastrzeżeń nie ma, a warunki w Zakładzie w Z. były najlepsze i zastrzeżeń nie składa. Dlatego też prawidłowo przyjął sąd pierwszej instancji, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw aby podczas pobytu powoda w Zakładach Karnych w Ł. i Z. oraz A.Śl. w K. doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia. Zatem apelację powoda jako nieuzasadnioną należało oddalić z mocy art. 385 kpc.

Zasadna jest natomiast apelacja pozwanego. Zasadnie zarzucał pozwany, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał sądowi pierwszej instancji podstaw do ustalenia, że podczas pobytu w zakładzie karnym w J. zostały naruszone dobra osobiste powoda w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia.

Dokonując ustaleń faktycznych oceniających warunki pobytu powoda przede wszystkim przekroczył sąd pierwszej instancji zasadę swobodnej oceny dowodów w części dotyczącej ustaleń, co do panujących w nim warunków bytowych. Ustalenia dotyczące przeludnienia są prawidłowe, opierają się na dokumentacji, nie ma jednak podstaw do podzielenia zarzutów powoda, iż pozostałe warunki były skandaliczne, nieludzkie, czy też niehumanitarne. Uszło uwagi sądu pierwszej instancji, iż z załączonej jako dowód w sprawie notatki służbowej Kierownika Działu Kwatermistrzowskiego Zakładu Karnego w J. nie wynika aby istotnie warunki sanitarne panujące w tym zakładzie były skandaliczne, jak to ustala sąd pierwszej instancji. Z notatki tej wynika, iż cele mieszkalne posiadają grzejnik i są prawidłowo

ogrzewane, także wentylacja jest sprawna i kontrolowana zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto z notatki nie wynika jak to stwierdził Sąd I Instancji, że cele są zagrzybione, w notatce zawarte jest jedynie sformułowanie, że nieprawidłowe zachowanie się osadzonych może doprowadzić do powstania wilgoci lub pleśni kondensacyjnej, a w sytuacji, gdy osadzeni doprowadzą do tego stanu zatykając otwory wentylacyjne jest na bieżąco usuwana. Słusznie podnosi skarżący, że nie może go obciążać fakt, że osadzeni nie wietrzą cel, dokonują w nich prania i suszenia odzieży (mimo wyznaczenia pomieszczeń do tego przeznaczonych) i w ten sposób dewastują cele mieszkalną i pogarszają warunki odbywania kary. Ponadto błędnie Sąd I Instancji ustalił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jakoby powód musiał spożywać posiłki w przeludnionej celi. Zeznania świadka B. B. (2) (protokół rozprawy z dnia 26 maja 2011 r.) wskazują, iż osadzeni w J. posiłki spożywali w stołówce. Nie ma też podstaw do ustalenia aby istotnie toalety i prysznic były w tak skandalicznym stanie jak przedstawiał to powód. Podkreślić należy, iż były usytuowane poza celami, co poprawiało komfort mieszkania w celach. Nie ma też podstaw do ustalenia, że bez przerwy była zatkana kanalizacja, co powodowało smród, jak to ustalał sąd pierwszej instancji. Wskazać należy, iż nawet świadek B. B. (2) także odbywający karę pozbawienia wolności w tym zakładzie nie oceniał tak negatywnie warunków tam panujących. Zatem zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał sądowi I instancji podstaw do ustalenia, że warunki panujące w Zakładzie Karnym w J. były niehumanitarne. Wprawdzie istotnie w zakładzie tym panowało przeludnienie, jednakże, co słusznie zarzuca skarżący, Sąd I instancji nie odniósł się należycie do charakteru tej jednostki penitencjarnej, tj. do faktu, iż jest to jednostka penitencjarna typu półotwartego - co w ocenie Sądu Apelacyjnego eliminuje niedogodności wywołane przeludnieniem. Cele w Zakładzie Karnym w J. pozostają bowiem otwarte przez całą dobę. Osadzeni w godzinach od 7:30 do 18:30 mają możliwość korzystania z pól spacerowych (drogi i chodniki 2600 m²; tereny zielone 13500 m² w tym boisko asfaltowe 510 m² i boisko zwykłe 2700 m²), świetlicy, biblioteki, boisk do koszykówki, piłki nożnej oraz siatkówki. Powód miał, więc zapewnioną swobodę poruszania po znacznych rozmiarów powierzchni. Fakt, że powód w zakładzie tym przebywał jesienią i zimą oraz, iż cierpi na brodawczaka krtani nie dawał sądowi pierwszej instancji podstaw do przyjęcia, że nie mógł on wychodzić na dwór.

Wskazać przy tym trzeba, iż samo ewentualne stwierdzenie bezprawności działania pozwanego nie może odnieść skutku w postaci uwzględnienia powództwa albowiem do powstania roszczeń określonych w art. 24 kc nie jest wystarczające jedynie ustalenie, że działanie sprawcy było bezprawne, konieczne jest także wystąpienie skutku takiego działania w postaci naruszenia dobra osobistego, a powód w ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew ustaleniom sądu pierwszej instancji nie wykazał aby pozwany swym bezprawnym działaniem istotnie naruszył jego dobra osobiste w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia.

Stanowisko takie wyraził Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 7.04.2009r., sygn. IP K 210/08 (zam. M.P. Pr. 2009/12/642), w którym stwierdził, iż do powstania roszczeń określonych w art. 24 kc nie jest wystarczająca sama bezprawność działania sprawcy. Niezbędny jest także skutek tego działania w postaci naruszenia jednego z dóbr osobistych, o których mowa w art. 23 kc – i takie stanowisko Sąd Apelacyjny w tym składzie podziela. To na powódzie spoczywa z mocy art. 6 kc ciężar udowodnienia, że swym bezprawnym działaniem pozwany istotnie naruszył jego dobra osobiste i jakie. Art. 24 § 1 k.c. stwarza bowiem jedynie domniemanie działania sprawcy naruszenia dobrego imienia w sposób bezprawny. Na tym, którego dobro zostało naruszone ciąży jednakże obowiązek wykazania, że zachowanie określonej osoby naruszyło jej dobro osobiste (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30.11.2007r., IVCSK 310/07 niepubl.). Zatem sam fakt, że w zakładzie w J. panowało przeludnienie nie może być podstawą uwzględnienia powództwa.

Wprawdzie Sąd Apelacyjny w tym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 02.10. 2007r., II CSK 269/07 (niepubl.), - iż przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 417 k.c. jest szkoda w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. i może też być zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w przypadkach wskazanych w art. 445 i 448 k.c., a prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie jednakże - jednakże w tym stanie rzeczy wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji powód nie wykazał, że bezprawne działanie pozwanego naruszyło jego dobra osobiste w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia. Nie wykazał, że bezprawne działania pozwanego spowodowały po jego stronie krzywdę w rozumieniu art. 448 kc. Brak bowiem w zebranych w sprawie

materiale dowodowym podstaw do przyjęcia aby istotnie powód był traktowany w sposób niehumanitarny, a warunki panujące w zakładach karnych mogły być odbierane przez pozwanego jako tortura. Nie można bowiem warunków panujących w zakładach karnych oceniać w oderwaniu od przeciętnych warunków życia całego społeczeństwa, w szczególności warunków panujących w szpitalach, domach dziecka, zakładach pomocy społecznej. Nadto podkreślić należy, iż przy ocenie rozmiaru krzywdy wskazywanej przez skarżącego trzeba mieć na uwadze, że pozwany odbywa karę pozbawienia wolności, a odbywanie kary pozbawienia wolności nieuchronnie wiąże się z dolegliwościami, gdyż kara pozbawienia wolności ma także funkcję represyjną, a o doznaniu krzywdy można mówić tylko w wypadku, gdy wykonywanie kary pozbawienia wolności prowadzi do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka.

Tymczasem stan faktyczny niniejszej sprawy nie daje podstaw do przyjęcia, że istotnie warunki panujące w Zakładach karnych prowadziły do większego ograniczenia praw powoda niż wynika to z zadań ochronnych i celu kary pozbawienia wolności. **Reasumując wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji w ocenie Sądu Apelacyjnego w tym stanie rzeczy brak było podstaw do przyjęcia, że pozwany swym bezprawnym działaniem naruszył dobra osobiste powoda w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia.** Zatem zaskarżony wyrok należało z mocy art. 386§1 kpc zmienić i powództwo oddalić.

Biorąc pod uwagę sytuację materialną powoda i jego stan zdrowia na mocy art. 102 kpc nie obciążono powoda kosztami procesu należnymi pozwanemu Skarbowi Państwa za I instancję i w tym zakresie apelację pozwanego oddalono .

Zatem w oparciu o art. 386§1 kpc i art. 385 kpc orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania należnych pełnomocnikowi powoda z urzędu orzeczono na moc §§ 6 pkt.6 i 19 rozp. MS z 28.09. 2002 r. w sprawie kosztów (...). Odstąpiono na mocy art. 102 kpc od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego należnymi pozwanemu.